238527 ـ فضیلت کسی که بر نمازهای فرض پای‌بندی نماید و آن را چنان‌که امر شده انجام دهد.

سوال

صحت این احادیث از کتاب کنز الأعمال در چه حد است و آیا به آن عمل می‌شود؟ ۱ـ هر کس نمازهای پنج‌گانه را انجام دهد و بر وضو و وقت و رکوع و سجود آن محافظت نماید و هیچ چیز از آن کم نکرده باشد روز قیامت در حالی می‌آید که نزد خداوند پیمانی دارد که او را عذاب ندهد و هر که در حالی بیاید که چیزی از آن را ناقص انجام داده باشد نزد خداوندی پیمانی ندارد، اگر خواست او را مورد رحمت قرار می‌دهد و اگر خواست عذابش می‌دهد طس از عایشه. ۲ـ هر که نمازهای پنج‌گانه را به جای آورد و آن را به شکل کامل ادا کند و بر پا دارد و در وقتش بخواند، روز قیامت در حالی خواهد آمد که نزد خداوند پیمانی خواهد داشت که او را عذاب نکند و آن‌که این نمازها را ادا نکند و بر پا ندارد روز قیامت در حالی خواهد آمد که نزد الله عهدی نخواهد داشت، اگر بخواهد او را می‌آمرزد و اگر بخواهد عذابش دهد ص از عبادة بن الصامت. ۳ـ الله عزوجل می‌فرماید: بنده‌ام بر من پیمانی دارد؛ اگر نماز را به وقتش انجام دهد او را عذاب ندهم و او را بدون حساب به بهشت وارد سازم ک در تاریخش از عایشه.

پاسخ مفصل

الحمدلله.

دربارۀ حدیث عبادة:

این روایت را ابوداود (۱۴۲۰) و نسائی (۴۶۱) از عبادة بن الصامت روایت کرده‌اند که گفت: از رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ شنیدم که فرمود: پنج نماز است که خداوند بر بندگانش نوشته (فرض کرده) است، پس هر که آن‌ها را ادا کند و چیزی از آن را از روی کوچک شمردن حقش ضایع نسازد نزد الله پیمانی خواهد داشت که او را به بهشت وارد کند و هر که آن‌ها را انجام ندهد پس نزد الله عهدی ندارد، اگر خواست عذابش دهد و اگر خواست او را وارد بهشت کند آلبانی در صحیح أبی داود آن را صحیح دانسته است.

همچنین ابوداوود (۴۲۵) و احمد (۲۲۷۰۴) این روایت را از عبادة با این لفظ روایت کرده‌اند: پنج نماز است که الله تعالی آن‌ها را فرض ساخته، هر کس وضویشان را به نیکی انجام دهد و آن‌ها را در وقتشان ادا کند و رکوع و خشوعش را به شکل کامل به جای آورد برایش نزد الله پیمانی است که او را بیامرزد و آن‌که چنین نکند نزد الله برایش پیمانی نیست، اگر خواست او را مورد مغفرت قرار می‌دهد و اگر خواست عذابش می‌کند. آلبانی در صحیح أبی داود آن را صحیح دانسته و

همچنین محققان مسند احمد آن را صحیح دانسته‌اند.

اما حدیث عایشه:

این حدیث را طبرانی در المعجم الأوسط (۴۰۱۲) از طریق عبدالله بن ابی رومان اسکندرانی از عیسی بن واقد از محمد بن عمرو لیثی از ابی سلمه از ابی هریره روایت کرده‌اند که رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ فرمودند: هر کس وتر نکند نمازی ندارد این سخن به عایشه رسید پس گفت: چه کسی این را از ابوالقاسم ـ صلی الله علیه وسلم ـ شنیده است؟ به خدا سوگند زمانه‌ای دور نیست و فراموش نکرده‌ام، بلکه ابوالقاسم ـ صلی الله علیه وسلم ـ فرمود: هر که در روز قیامت با نمازهای پنجگانه بیاید در حالی که بر وضویش و اوقاتش و رکوعش و سجودش محافظت کرده باشد و چیزی از آن را کم نکرده باشد در حالی خواهد آمد که نزد الله پیمانی دارد که او را عذاب نکند و هر کس در حالی بیاید که چیزی از آن را کم کرده باشد نزد الله پیمانی ندارد، اگر بخواهد او را مورد رحمت قرار می‌دهد و اگر بخواهد عذابش دهد.

طبرانی در پی آن می‌گوید:

این را از محمد کسی روایت نکرده جز عیسی و عبد الله از آن دو به تنهایی نقل کرده است.

شیخ آلبانی ـ رحمه الله ـ می‌گوید:

«می‌گویم: او همان معافری است که ذهبی می‌گوید: چند تن او را ضعیف دانسته‌اند، او حدیث دروغین روایت کرده است.

می‌گویم: من گمان می‌کنم به این حدیث اشاره دارد؛ زیرا به شکل آشکار دروغ است و حافظ ابن حجر می‌گوید: دار قطنی او را واهی دانسته و ابن یونس می‌گوید: او ضعیف الحدیث است، مناکیری را روایت کرده است.

می‌گویم: دربارهٔ شیخش عیسی بن واقد هیچ شرح حالی نیافتم و هیثمی از همین روی در مجمع الزوائد (۱/ ۲۹۳) آن را معلول دانسته است» (سلسلة الأحاديث الضعيفة» (۱۱/ ۳۷۱).

بخش منکر آن قسمت است که هر کس وتر نکند نماز ندارد.

اما ادامهٔ حدیث از نظر معنا شواهدی دارد چنان‌که در حدیث عبادة گذشت.

همچنین حدیثی که احمد (۱۸۳۴۵) از حنظلهٔ کاتب روایت کرده است که گفت: شنیدم رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ می‌فرمود: هر کس بر نمازهای پنجگانه ـ رکوع‌ها و سجودها و وضوها و اوقات آن ـ محافظت کند و بداند که آن حقی است از سوی الله، وارد بهشت می‌شود یا فرمود: بهشت بر او واجب می‌گردد.

محققان مسند احمد می‌گویند: با شواهدش صحیح است.

و ابوداوود (۴۲۹) از ابودرداء روایت کرده که گفت: رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ فرمود: پنج چیز است که هر کس با ایمان انجامش دهد وارد بهشت می‌شود: کسی که بر نمازهای پنج‌گانه، بر وضوی آن‌ها و رکوع آن‌ها و سجود آن‌ها و اوقات آن‌ها محافظت کند و رمضان را روزه گیرد و حج خانه را در صورت توانایی انجام دهد و زکاتش را با طیب نفس بدهد و امانت را ادا کند.

آلبانی آن را حسن دانسته است.

اما حدیث عایشه که: بنده‌ام بر من عهدی دارد، اگر نماز را به وقتش ادا کند او را عذاب ندهم و او را به غیر حساب وارد بهشت کنم.

این حدیث را متقی هندی در کنز العمال (۷/ ۳۱۲) به حاکم در تاریخش ارجاع داده. کتاب تاریخ نیشابور اثر حاکم نیشابوری ـ رحمه الله ـ کتابی عظیم و جلیل است اما در زمرهٔ آثار و نوشته‌های گم شدهٔ مسلمانان است و در حال حاضر بر حسب دانش ما تنها خلاصهٔ آن اثر احمد بن محمد بن الحسن معروف به خلیفهٔ نیشابوری موجود است که این حدیث در این خلاصه نیست.

این‌که حاکم به تنهایی این حدیث را در تاریخش روایت کرده نشانه‌ای است بر ضعف و عدم ثبوت آن به ویژه آن‌که برای جملهٔ او را بدون حساب وارد بهشت می‌کنم هیچ شاهدی نیافتیم و حدیث صحیح عبادة کافی است.

والله تعالی اعلم.